

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.09.2006, sp. zn. 8 Tz 123/2006, ECLI:CZ:NS:2006:8.TZ.123.2006.1

Číslo: 37/2007

Právní věta: Jestliže soud pro mládež ukládá mladistvému trestní opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody, musí podle § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a podle § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdější předpisů, vždy rozhodnout o jeho zařazení do věznice pro mladistvé (§ 9 odst. 1 citovaného zákona). Výrok o zařazení mladistvého do věznice pro mladistvé je tedy obligatorní součástí výrokové části odsuzujícího rozsudku, jímž bylo uloženo trestní opatření nepodmíněné odnětí svobody ve smyslu § 122 odst. 1, věta čtvrtá, tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.09.2006

Spisová značka: 8 Tz 123/2006

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení proti mladistvému, Rozsudek, Výkon trestu odnětí svobody

Předpisy: § 122 odst. 1 tr. ř.

§ 76 z. s. m.

§ 9 odst. 1 předpisu č. 169/1999Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbirkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou ve prospěch obv. ml. M. B. a ml. D. Š. podal ministr spravedlnosti, rozhodl tak, že pravomocným rozsudkem Okresního soudu Plzeň – město, jako soudu pro mládež, ze dne 9. 9. 2005, sp. zn. 27 Tm 35/2005, byl porušen zákon v neprospěch obou obviněných mladistvých, a tento rozsudek doplnil tak, že obvinění ml. M. B. a D. Š. se zařazují pro výkon jim uložených opatření nepodmíněných odnětí svobody do věznice pro mladistvé.

Z odůvodnění:

Obviněný mladistvý M. B. byl rozsudkem Okresního soudu Plzeň – město, jako soudu pro mládež, ze dne 9. 9. 2005, sp. zn. 27 Tm 35/2005, uznán vinným proviněními krádeže podle § 247 odst. 1 písm. c), d) tr. zák., loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. b) tr. zák., krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), d) tr. zák., krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. a loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák.

Za uvedená provinění byl tento obviněný mladistvý odsouzen podle § 234 odst. 1 tr. zák., § 31 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestnímu opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody v trvání 18 měsíců.

Druhý obviněný mladistvý D. Š. byl citovaným rozsudkem uznán vinným proviněními krádeže podle § 247 odst. 1 písm. c), d) tr. zák., loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), d), e) tr. zák. a loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák.

Za skutky popsané pod body 1., 3. a 4. výroku o vině byl tento obviněný mladistvý odsouzen podle § 234 odst. 1 tr. zák., § 31 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestnímu opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody v trvání 2 roky; současně byl zrušen výrok o trestním opatření z rozsudku Okresního soudu Plzeň - město ze dne 12. 5. 2005, sp. zn. 5 T 179/2003, které bylo ukládáno jako souhrnné k trestnímu opatření z rozsudku Okresního soudu Plzeň - město ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. 27 Tm 38/2004, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále za skutky popsané pod body 6., 7., 8. a 10. výroku o vině byl tento obviněný mladistvý odsouzen podle § 234 odst. 1 tr. zák., § 31 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestnímu opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody v trvání 1 a 1/2 roku.

Proti shora označenému pravomocnému rozsudku Okresního soudu Plzeň - město, jako soudu pro mládež, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněných mladistvých M. B. a D. Š. Podle jeho názoru byl napadeným rozsudkem porušen zákon v neprospěch těchto obviněných mladistvých v ustanoveních § 122 odst. 1, věty třetí, tr. ř., § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

Pochybení soudu prvního stupně spočívalo podle stěžovatele v tom, že se důsledně neřídil právě citovanými zákonnými ustanoveními a v důsledku toho chybně nerozhodl o zařazení jmenovaných obviněných mladistvých pro výkon uvedených trestních opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody do věznice pro mladistvé, přičemž proti tomuto druhu trestního opatření a jeho konkrétním výměrám ministr spravedlnosti nic nenamítal. K vytykanému pochybení došlo podle názoru ministra spravedlnosti v důsledku nesprávného právního názoru, že pokud je způsob výkonu tohoto trestního opatření upraven u mladistvých zvláštním zákonem, je rozhodování o tom ve výroku rozsudku nadbytečné.

Ministr spravedlnosti vyslovil naopak názor, který také následně podrobně odůvodnil, že pro výkon trestních opatření odnětí svobody měl Okresní soud Plzeň - město, jako soud pro mládež, oba jmenované obviněné mladistvé správně zařadit do věznice pro mladistvé podle § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže ve spojení s ustanoveními § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil vytykané porušení zákona ve shora citovaných ustanoveních v neprospěch obou obviněných mladistvých a aby dále postupoval podle § 270 odst. 2 tr. ř.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona je důvodná.

Podle § 122 odst. 1, věty čtvrté, tr. ř. (nikoliv podle věty třetí, jak bylo ve stížnosti pro porušení zákona nepřesně uvedeno) platí, že byl-li uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, jímž je nepochybně nutno rozumět i trestní opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody (§ 97 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže), musí rozsudek obsahovat výrok o způsobu výkonu tohoto trestu, tedy i uvedeného trestního opatření. V této souvislosti je vhodné odkázat na ustanovení § 39a tr. zák., nikoli však již na ustanovení § 81 tr. zák., jak rovněž bylo ve stížnosti pro porušení zákona nepřesně uvedeno, neboť to bylo zrušeno zákonem o soudnictví ve věcech mládeže (srov. § 99 bod 6. zákona o soudnictví ve věcech mládeže).

Podle § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže výkon trestního opatření odnětí svobody upravuje zvláštní zákon. Z toho je třeba dovodit, že v takovém případě nelze použít žádné z ustanovení trestního zákona, neboť z povahy věci vyplývá, že jeho subsidiarita jako obecného právního předpisu zde nepřichází v úvahu.

Soud pro mládež nepostupuje podle § 39a odst. 2 písm. a) až d), případně odst. 3 tr. zák., neboť zákon o soudnictví ve věcech mládeže neupravuje zařazování mladistvých pro výkon trestního opatření nepodmíněného odnětí svobody do čtyř základních typů věznic (s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou). Při stanovení způsobu výkonu trestního opatření nepodmíněného odnětí svobody soud rozhoduje pouze o zařazení do věznice pro mladistvé nebo do zvláštního oddělení pro mladistvé. Postup soudu podle § 39a tr. zák. se však uplatní v případě přeřazování mladistvého do věznice pro ostatní odsouzené podle § 79 zákona o soudnictví ve věcech mládeže poté, co mladistvý dovrší 19. rok svého věku. Při neexistenci speciálního ustanovení ohledně typu věznice, do níž má být mladistvý odsouzený zařazen pro další výkon trestu, je již třeba použít obecná ustanovení § 39a odst. 2, 3 tr. zák.

Zvláštním zákonem, na nějž odkazuje ustanovení § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, je zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. Již z jeho ustanovení § 1 odst. 3 mimo jiné vyplývá, že výkonem trestu podle tohoto zákona se rozumí též výkon trestního opatření odnětí svobody uloženého obviněnému mladistvému. Citovaný zákon rovněž vymezuje odchylky způsobu výkonu trestního opatření odnětí svobody u obviněných mladistvých od výkonu trestu odnětí svobody dospělých obviněných. Zásadní význam má především odchylka upravená v ustanovení § 5 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, podle něhož trestní opatření odnětí svobody u mladistvých, kteří nepřekročili 19. rok svého věku, se vykonává odděleně od ostatních odsouzených, a to ve věznicích nebo zvláštních odděleních pro mladistvé s uplatňováním vnitřní diference, a v ustanovení § 8 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, podle něhož se vedle základních typů věznic uvedených v § 8 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody zřizují zvláštní věznice pro mladistvé. Nelze přehlédnout ani ustanovení § 9 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, že o tom, do jakého typu věznice bude odsouzený zařazen k výkonu trestu, rozhoduje soud podle zvláštního zákona.

Právě uvedenými ustanoveními se však Okresní soud Plzeň - město, jako soud pro mládež, při rozhodování v trestní věci obou obviněných mladistvých důsledně neřídil. Naopak vyšel z nesprávného právního názoru, že pokud je způsob výkonu trestního opatření nepodmíněného odnětí svobody upraven u mladistvých zvláštním zákonem, je rozhodování o tom ve výroku rozsudku nadbytečné. Znění všech shora citovaných ustanovení však nelze vyložit jinak, než že obviněného mladistvého, který nepřekročil 19. rok svého věku, je nutno pro výkon trestního opatření nepodmíněného odnětí svobody zařadit do věznice pro mladistvé, již se rozumí jak věznice, tak zvláštní oddělení pro mladistvé s uplatňováním vnitřní diference, a takové zařazení je třeba vyjádřit ve výroku rozsudku.

Okresní soud Plzeň - město tedy pochybil, pokud ve výroku svého rozsudku o uložení trestního opatření odnětí svobody současně nerozhodl o zařazení obou obviněných mladistvých pro výkon tohoto trestního opatření do věznice pro mladistvé nebo zvláštního oddělení pro mladistvé. V žádném případě nelze akceptovat jeho argumentaci použitou v odůvodnění napadeného rozsudku, podle níž „nerozhodoval o zařazení do typu věznice, neboť se jedná o osoby mladistvé, obvinění tudíž budou bez dalšího umístěni odděleně ve zvláštním oddělení pro mladistvé, jak to vyplývá z předpisů upravujících výkon trestu odnětí svobody.“ Tato argumentace byla nepochybně ovlivněna praxí aplikovanou zřejmě u všech soudů prvního stupně v rámci působnosti Krajského soudu v Plzni, jak je patrné ze záznamu, jímž předsedkyně senátu soudu prvního stupně po nařízení výkonu trestního opatření nejspíše reagovala na výhradu ze strany věznice v Plzni a přikázala zaslat nařízení výkonu trestního opatření této věznici zpět. Ve formuláři „Nařízení výkonu trestu“ je totiž u obou obviněných

mladistvých uvedeno, že pro výkon trestního opatření byli zařazeni do věznice „podle § 5 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb. - zvláštní oddělení pro mladistvé“, ačkoliv takový výrok v odsuzujícím rozsudku chybí.

Z důvodů výše vyložených je proto třeba učinit závěr, že ukládá-li soud pro mládež obviněnému mladistvému trestní opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody, musí vždy rozhodnout o zařazení takového pachatele do věznice pro mladistvé podle § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a podle § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Takový výrok je obligatorní součástí výroku o trestním opatření, a proto ho soud pro mládež musí vždy pojmout do výrokové části odsuzujícího rozsudku (§ 122 odst. 1, věta čtvrtá, tr. ř.).

Nejvyšší soud tedy rozhodl, že napadeným rozsudkem Okresního soudu Plzeň - město, jako soudu pro mládež, byl porušen zákon v ustanoveních § 122 odst. 1, věty čtvrté, tr. ř., § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody v neprospěch obviněných mladistvých M. B. a D. Š. Po tomto výroku Nejvyšší soud zvažoval, zda bude postupovat podle § 270 odst. 2 tr. ř., tzn. přikáže orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby rozhodl o chybějícím výroku, nebo podle § 271 odst. 1 tr. ř. sám hned ve věci rozhodne.

Jakkoliv by se nabízel na prvním místě (to už z důvodů didaktických) postup podle § 270 odst. 2 tr. ř., Nejvyšší soud se rozhodl (především z důvodu hospodárnosti a rychlosti řízení - srov. ustanovení § 2 odst. 4 tr. ř.) pro řešení druhé. Ve věci totiž mohl učinit rozhodnutí odpovídající rozsahu a důvodům podané stížnosti pro porušení zákona na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn. Proto Nejvyšší soud vyslovil, že rozsudek Okresního soudu Plzeň - město, jako soudu pro mládež, ze dne 9. 9. 2005, sp. zn. 27 Tm 35/2005, se doplňuje tak, že oba obvinění mladiství se zařazují pro výkon jim uložených trestních opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody z citovaného rozsudku podle § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a podle § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody do věznice pro mladistvé. Takovým výrokiem uvedl do souladu se zákonem faktický stav věci, neboť oba mladiství obvinění poté, co soud prvního stupně u nich nařídil výkon trestních opatření, skutečně vykonávají trestní opatření v uvedené věznici.